

9

3

Carlsrud, Michael
Alkman [Kolonel & Landtman]

Ammanorvig / eller

FÖRSÖK

TIL

EN SYSTEMATISK INDELNING,

PÅ

FRUNTIMMERS
SVAGHETER,

AF

MALACHIA LURÆO.

Singula quæque locum teneant sortita decenter.

HOR.

ÅBO,

Tryckt hos Kgl. Acad. Boktr. J. C. FRENCKELLS Erika,
För *Auctorens* räkning, 1781.

*Tes pas, tes actions, tes mœurs, & tes des-
seins,
Tes discours, tes regards, & tes soupirs sont
feints,
Au dehors, au dedans, ce n'est rien qu'artifice:
Tes pensers, tes pleurs, & tes ris,
Tes loüanges & tes mépris
Sont des effets de ta malice.*

DE GUARINI.

Den Hochwohlgebornen und Wohlmeritirten
Fräulein
CARICLEA
VON SUCHENHAUSEN.

Gnädigste Fräulein!

Wundern Sie Sich nicht, theuerste Fräulein, das ich Kühnheit gnug habe dieses unvollkommendes Werk Ihrer Gnade zu offeriren. Bil leicht aber wundern Sie Sich noch mehr darüber, das ich alle Schwachheiten Ihres Geschlechtes entdeckt habe; Sie müssen aber, Gnädigst Fräulein, wissen, daß, wenn sie nicht entdeckte wären, können sie niemahls verbesserte bleiben. Wäre es weit von mich entfernt daß solche Entdeckung aus Bosheit gechehen haben sollte. Annehmen Sie meinen Ehrebietung mit gewöhnlichen Gnaden: darum bittet Sie

Ihre

Gehorsamster Diener
Der Autor.

TIL
LÅSARE OCH LÅSARINNOR.

Detta arbetet, ehuru nog ringa, har intet gjort sig fielft, nej, därom är jag öfvertygad. Det har kostat mig nog nöda at rödja en väg, som förut varit aldeles obanad. Jag tviflar icke därpå, at ju många fel kunnat begås i denna Systematiska Indelningen; men det gör mig intet modfäld, efter jag åtminstone härigenom torde gifva andra anledning til nogare utarbetande af et så granlaga värk. - - - Förtörrens intet, mina sköna Läsarinnor, om jag kommit Er för nära. En fläkt af det kylande nordanvädret svalkar den af Sommarens hetta vanmäktiga Camilla: blir hon väl däröfver otålig?

Conspectus Classium.

- CI. I. KÅRLEKSFEBRAR.
- CI. II. FÖRSTÄLLNINGS SOTER.
- CI. III. LÄPPFLÖDER.
- CI. IV. HÖGMODS REE.

CLASSIS I.

KÄRLEKSEFEBRAR; *Kärleksyrflor; Ålskogsyra.*
Omätteligt begär efter kärlekens ytterligheter.

Gen. I. **ÅLSKOGBRÅNAD;** *Lösagtighet;*
Låttfärdighet; Lascivité: (*)

Häftig åtrå efter den vållust, som njutes under omarmningen; förenad med snäll puls, hjertklappning och en öm matthet.

Spec. I. **ÅLSKOGBRÅNAD HOS OGIFTA FRUNTIMMER;** *Giftsjuka.*

a) — *bärrörande af kropps beskaffenheten:* såsom af a) dubbla Vasa spermatica; b) Uteri utomordentliga retelighet; c) Sanguiniskt och Choleriskt temperament. Jämf. *Physiska Ägtenskapet af Hr. de Lignac.*

A 3.

b) —

(*) Härom säger Petrarca: *C'est un feu secret qui consume tout en public; un enfer dont les fols font leur Paradis; une playe qui plaist; un venin qui a bon gout; une douce amertume; une maladie qui deliite; un supplice qui attire &c.* Äfven samma högtuppluste Auctor gör en förträffelig anmärkning öfver missbruket af ordet *Kärlek*; ils apellent *Amour*, säger han, *ce qui n'est qu'infamie.*

b) — af retelser; a) retande åtbörder;
 b) — tal; c) — målningar; d) — verser; e)
 — Romaner; f) — årstider; *Tvillingstoten*:
Sv. Argus.

c) — *diätetisk*: af mycket födande och
 vållustig spis, stillasittande, bekymmerlöshet,
 lättja, hårdt tillnörda kläder?

d) — af en vana at offra åt kärleken;
Flängsjuka: (*)

e) — *Complicerad* med *Nymphomanie*:
 Se D. de Bienville.

Cur: Rådligast är at præservera sig med
 arbete, mindre födande spis och undfly alla
 retelser. (**) Den siuka bör låta öppna äder,
 om så fordras; hvarannan timma taga en
 god dosis af alfvarsamma betragteller, och
 om aftnarne dricka *Kylkhetsdecoct*. (***) I
 Catholska länderna nyttjas *Klosterlofnaden*;
 men med ringa fördel. *Varieteten a*) är o-
 botlig. (†) Mot *Flängsjukan* har *Svenska Ar-*
gus Del. 2. N:o 19. följande Recept:

R. Knop.

(*) - - - - - *neque eligit,*

Cui donet impermissa raptim

Gaudia, luminibus remotis. HOR. Så litet akta de sit
Palladium.

(**) *Ernesti Init. Doctrinæ sal. P. II, Cap. X.*

(***) *Hippocrates* i sin bok om *ogifta Fruntim-*
mers sjukdomar tillstyrker giftermål, såsom det enda
 säkra medlet för flickor och unga ånkor. Huru vida
Agnus castus, Nenuphar m. fl. kunna anses för *Anti-*
veneriska inhämtas af *Phys. Ågtensk. Del. I. p. 60*
 och följ.

(†) *L'Homme est trop foible, hélas! pour dom-*
pter la nature.

R. Knoppar af kärlek til
 Man, Barn eller Föräldrar aa. mp. vi.
 Husaktighets,
 Sparsamh.
 Förnöjsamh. pärlor aa. pf. u.
 Flits,
 Alfvarsamh. aa. 2. untfé.
 M. F. pulv.

När man märker på pulsen at Patienten vil flyga och fånga hit och dit, intager hon häraf 6 skedblad uti Spir. Destill.

Sp. 2. ÅLSKOGBRÅNAD HOS GIFTA FRUNTIMMER;
Galanterie.

a) — *Mannens ständiga oroande med smek:*
 a) nyfsgiftas hjertnupenhet; b) deras som längre tid varit gifta: Se orlakerna Sp. 1.

b) — *deras omåtteliga begär, som löpa efter andra och ej nöja sig med sina män-*
ner, hårrörande af a) mannens oförmögen-
het; b) hans förnuftiga återhållsamhet; (*)
 c) någon den pickhogade Damens fordna
 älskares 1, artighet, 2, tråagna anhållan; (**)
 d) hat emot en man, med hvilken hon blif-
 vit tvungen at förena sig; e) lust at häm-
 nas på en man, som 1, illa bemött henne,
 eller 2, varit henne otrogen; f) mannens
 långa frånvaro. (***) *Trolöshet; otrohet; Ag-*
tenskapsbrott.

A 4

Cur:

(*) Se härom en afhandling, kallad: *Der rechte Gebrauch und Mißbrauch des Ehe-Bettes.*

(**) *Anecdotes Jésuitiques* Liv. IV. p. 70 &c.

(***) Se vidare *Liebes und Ehestands Lexicon.*

Cur: Varieteten a) a) försvinner af sig
 self, då smekmånaderne gått til ånda. a) b)
 Jfr. Spec. 1. b) håfves, sen orsakerna blifvit
 undanrögde, igenom bruket af *Balduini Sam-*
vetsplåster. Jfr. *Moral. Agtensk. af Hr. Mil-*
ler, §§. 13. 14.

Gen. 2. BEHAGSJUKA; *Bebaglyftnad; Co-*
quetterie:

Dåraktigt begår at förtjuså mansperso-
 nerne; förenadt med fjås vid toilletten,
 utstuderade åtbörder, ofta med utsöke
 pragt, och ibland med utgifter för smink-
 vatten. (*)

Spec. 1. ALLMÅN BEHAGSJUKA: Lust at beha-
 ga alla manspersoner, at segra åfven öf-
 ver känslolösa hjertan och bry Philoso-
 phiska hjärnor. (**) *Elisabets koppor.*

a) — af *Egenkärlek:* Se *Marcellas bref*
til Polydor.

b) — *Högmod:*

c) — *Fåfånga:* (*Vanité*) m. m. (***)

d) —

(*) Får man hålla dessa *Grefve Algarottis* ord för
 fanna: *La femme ne prend pas tant de soin à s'ajuster*
que pour augmenter le desir de la voir nue? och män-
 ne vi ånnu ej hafve skål at utbrista i samma klagan,
 som den kärliga *Nasa* redan i sin tid förde!

Auferimur cultu, gemmis auroque teguntur
Omnia, pars minima est ipsa puella sui?

(**) *Cœlum ipsum petunt stultitia* åro en mycket
 vis mans ord.

(***) Fåfångan i sin fulla högd är förskräckelig.
 Låt oss håra en vållustig *Corisque:*

d) — *Choleriskt temperament.* Se *Phys. Agtensk. Del. I.*

Cur: Sedan fåfången blifvit väl bortrånad med afförande medel, bör Patientten dricka hafverloppa i närvaro af flera manspersoner. Setaceum på öfre läppen, Vesicatoria i pannan och fontaneller på bägge kindbenen kunna försökas. Blodiglar under ögonen äro ej utan nytta. Några stycken af *Brooks gyldene äpplen* ätne på nykter mage göra den bästa värkan. Hvad en god risbafstu uträttar ses uti *Cytheriske Memoirerne* för år 1742.

Sp. 2. **ENSKILD BEHAGSJUKA:** Lust at förtjuså någon enda mansperson.

a) — af *Ålskogsbrånad:* (*)

b) — *Egennytt:*

c) — *Afvund* öfver någon annan *Ålskarinnas* lycka m. m. (**)

A 5

Cur:

J' aime à faire plus d'un Amant,

Et je me trouve bien de cette politique:

Je caresse l'un de ma main,

Je sçai, donner à l'autre un regard favorable,

Je fais reposer sur mon sein

Le mieux fait & le plus aimable

Mais pas un n'entre dans mon cœur.

Vårt tidehvarfs *Lucretier* äro för ömsfinta at ej följa hennes exempel. Se vidare mina *Parthenologiska försök* §§. 2. 3. och v. *Dalins Vitterh. Arb. Del. 3. p. 40 och 91.*

(*) Om sådana sjukor borde hvar och en mansperson säga med *Petrarcha:* *Il faut être mol pour être Amant.*

(**) Et märkeligt exempel därpå finnes uti 9 *Bändes* p. 173. af *gesammelte Frauenzimmer-Briefe.*

Cur: Den siuka restitueras på sätt som vid föreg. Spec. lårdt år, sedan hufvudsiukdomen förut blifvit häfven. Nässelbad har gjort godt gagn. Åtlöje recommenderes. (*)

Gen. 3. JALOUSIE; vulgo *Svartsiuka*:

Qvåljande misstänksamhet at Älskaren torde dela nöjet med andra; fruktan därför, complicerad med oro, vaktsamhet och feber-anstötter, som ibland slå sig til Convulsioner.

Spec. I. GRUNDAD JALOUSIE: Oroande misstankar emot en älskare, som varit otrogen, eller gifvit anledning at trö sig därom.

a) — *Giftas; Svarta strumpor*: af a) mannens värkeliga brott; b) oförsiktiga umgänge med andra Fruntimmer; c) kall sinniga upförande mot sin hustru m. m.

b) — *Förlofvadas*:

c) — *Ogiftas*. Se *Anecdotes Jésuitiques* Liv. II. p. 138. och 139. Liv. IV. p. 5.

Cur: Sedan orfakerne blifvit undanrögde och symptomerna dämpade, bör den siuka dricka förlikningskål. Se vidare *Moral. Ägtensk. af Hr. Miller*, §. 13.

Sp. 2. OGRUNDAD JALOUSIE:

a) — *af naturlig misstänksamhet, Chole- riskt temperament*:

b) —

(*) Se *Oehmens natur und cur eines maladen Frauenzimmers*, jämförd med *de Bachs Apothek för behag siuka Damer och lystna skönheter*.

b) — för mycken ömhet: (*)

c) — Illistighet. Se Hönsns Betrugs-Lexicon.

Cur: Efter föregångna afförande medel kan Sympathie curen försökas. Et gran Förnuft intagit med öloftvalsla 2 gångor om dagen är säkert det bästa remedium.

CLASSIS II.

FÖRSTÅLLNINGSSOTER.

Lust at lynas annorlunda än man värligen är.

Gen. 4. FÖRSTÅLLNING egenteligen så kallad: Öfverdrifven åtrå at dölja sina svagheter, naturliga lyten eller andra upråg; förenad med omtänksamhet och fömnlösa.

Spec. 1. FÖRBEHÅLLENHET: för mycken akt-samhet i små saker.

a) — i allmänt tal: af a) fruktan för någon påfölgd; b) at förakt; c) när det angår deras ålder: (**)

(*) I bref til Baron von B*** skrifver Fru Presidentskan F*** Man kan nicht lieben, nicht zärtlich lieben, ohne zugleich eifersüchtig seyn.

(**) Den som besinnar huru ogärna våra Damer höra talas om deras ålder, huru de fasa för det ordet *gammal*, och huru de rödna när man räknar til 20, kan ju intet sinna än häpna. Uti 9:de Bandet af gesammelte Frauenzimmer-Briefe, p. I. finne vi exempel på en *Hilarie*, som föll i danning endast för det en karl utbjöd at henne glasögon. Gode himmel! ser jag då så gammal ut, at man tror mig behöfva glasögon!

b) — *emot Vänner:*

c) — — *Älskare:* af a) för mycken blygsamhet; (*) b) öfverdrifven försiktighet; c) andras inrådande m. m.

Cur: *Essentia Confidentiae* häfver hela sjukdomen.

Spec. 2. ILLISTIGHET: Konstgrep företagna til at vinna något vist ändamål. (**) *Judea kysfs.* Se *Historien om sin visa Måstare.*

a) — *af nyfikenhet* at utforska något: (***) medelst a) smicker; (†) b) dikter; c) hotelser m. m.

b) — *Complicerad* med a) kärleksbränd; (††) b) jalousie; c) tråtsiuka; d) afvundssiuka; e) hämeigirighet; f) tjenstaktighet. (†††)

Cur: Först bör hufvudsjukdomen afhjelpas; sedan bör Patienter nyttja Björkbad och dricka *Aqua Amara.*

Gen. 5.

(*) *Anecdotes Jésuit.* Liv. VI. p. 64. &c.

(**) *Ne sçais-tu pas que les femmes n'ont point de foi que pour être infideles avec plus de précaution? Patriarche.*

(***) Nyfsnämnde Auctor säger ganfka väl: *La curiosité qui perdît l'ive ne sauvera pas ses filles.* Jfr. *Historien om Blåskägg.*

(†) Fruntimmers smicker är det farligaste förgift, och i hela Africa fins intet nägon så farlig orm; ty, säger en förfaren man: *Elle pense à trahir lors qu'elle vous caresse.*

(††) Se *Anecdotes Jésuit.* Liv. I. p. 97. Liv. IV. p. 12.

(†††) Se *Mélanges de Littérature Orientale* T. II. p. 8. & seqv.

Gen. 5. FALSKHET:

Fruntimmers Falskhet är outgrundelig.

Cur facunda parum decoro

Inter verba cadit lingua silentio?

Nec scire fas est omnia. HOR.

Cur: obotlig.

CLASSIS III.

LÄPPFLÖDER;

Manfebrav.

Lust at hålla läpparne i ständig rörelse.

Gen. 6. SLADDERFEBER; *Läppbränad;*

Mummyra:

Läpparnes omåtteliga skakande, som låter munn-musclarne i beständig activité och jämmerligen oroar den stackars människan, som träffar vara närvarande. (*)

Spec. 1. FLASSJUKA: Ouphörligt pladder utan mening och sammanhang; förenadt med tvåra skratt-anstötter och ibland ysterhet.

Snack-kliä; Skrattsjuka.

a) — af naturlig munterhet, Cholericiskt eller Sanguiniskt temperament; *Foller.*

b) — — *Flyktighet; Rasjsuka.*

c) — — *Förvåndt begrep om artigbet:*

d) — — *Behagsjsuka:*

e) —

(*) Alt för ofta finner man Charron's ord vara sånna, nämligen, at de, *qui abondent en paroles, sont steriles à bien dire & à bien faire. De la Sagesse Livre III, Chap. XLIV,*

e) — — *Kärleksbränd: Venus-yr.*

f) — — *Illistighet. Magazin des Artifices modernes p. 104.*

Cur: Patienter som åro smittade af Plas-
siukan åro ganska kinkiga at göra med; i-
bland händer ock at den *per metastasin* slår
sig til tvärmodighet. *Galenus* recommende-
rar Absorbentia, Driff Dianæ, slangbad och
ensamhet. *Petifs arcanum* består af 2 delar
Moralpulver och en del Björkqvillar, intag-
ne uti faderlig ömhets Essence. Bruket af
Philonium Romanum och Egyptiernas *Bers* är
aldeles farligt.

Sp. 2. TRÅTSJUKA: Ouphörligt begär at öroa
folk med påminnelser, tråtor och ban-
nor; compliceradt med läpparnes con-
vulsiva ryckningar. *Munnfluss.* *Syrachs*
B. 25. v. 22 --- 34.

A) TUNGSOT: ständigt påminnande och råt-
tande. *Tadelsjuka.* (*)

a) — mot sin Man: *Sparlakans läxa?*

b) — — — Barn:

c) — — — Tjenstefolk, eller andra un-
derhafvande: *Köks-bröd.*

d) — — — andra människor som de um-
gås med.

B) KNABB-

(*) *Tungfoten* tyckes liksom något skona vara ö-
gifsta Damer; men den anfätter desto farligare Fruar
och Änkor. Härpå lyftar och dessa *Petrarchas* ord:
*Durant neuf mois la femme est empêchée de se grosser-
se, mais apres elle se delivre de cette peine pour tour-
menter toujours les hommes.*

B) KNABBFEBER: Omåttligt begär til ledsam ordväxling.

a) — *Tråtor; Munnkäbling; Grålsfuka:*
Se *Köks-Theatern.*

b) — *Bannor.*

C) OVETTS UTSLAG: Obetänksamt utöft gal-la. *Spotfkbet; Gomböld. (*)*

a) — *Mot sin Man m. m. Jfr. Tungfoten.*

Cur: Åderlåtning på tungan, torr-kopp-ning på läpparne jämte frottering hafva god värkan. Kalt vatn hållit i mun under paro-xyfmen är en god hus-cur. Se *Bonde Pra-ctican.* At en månad vara innesluten på vatn och bröd är ej utan nytta. Se *Policens i Tro-sa manifest til mångelskor. 1670.* För gifta Fruntimmer recommenderas strånghet och tilsyn på mannens sida. (**). *Antipathie-cu-ren* hjälper sållan. Jfr. *Elricqvs Materia Me-dica Antecalumniosa. Hippocrates* curerade Xantippe med 2 unts örffilar.

Sp. 3. LÖGNBRÄNNA: Färdighet at spinna o-fanningar och väfva lögner. *Diktknöl.* Denna passion sträcker sig til alla möj-liga ämnen, och utgör ibland sielfva hufvudsjukdomen, då den är compli-cerad med alla möjliga nycker; ibland åter

---

(*) *La malice, säger Charron, fabrique des tour-mens contre soy;* men detta vela intet våra läckra Don-feller låta intala sig. Blefve denna fanningen en gång allmänt, så skulle snart den förnåma spotfkbeten för-svinna.

(**) Dock visar förfarenheten huru sållan denna curen lyckas.

åter kan den betraktas såsom en Symptome, och då åtföljer den åfven alla möjliga svagheter.

Heu mihi! quid dicam? mentiuntur femina semper.

Curen för denna passion är ännu ibland desiderata.

Spec. 4. GNÅLLSJUKA: Medömkansvärdt och klagande tillstående af sit åliggande.

Tungue.

a) — öfver siuklighet: a) egen; b) andras.

b) ——— Mannens, barnens eller andras elaka eller alfvarsamma upförande:

c) ——— Underhafvandes vårdslöshet, djerthet m. m.

d) ——— Föräldrars m. m. strånghet:

e) ——— Dyrbet på a) matvaror; b) ved; c) granlåt m. m. (*).

f) ——— mycken åtgång på matvaror m. m. i hushållet:

g) ——— oväder; trångsel m. m.

h) ——— Brist på nöjen, Assembleer, Pique-niquer m. m.

i) ——— elaka Präster: Jfr. *Frustrugu Aftonsången.*

k) ——— timmade olyckor: Se *Gesam. Frauenz. Briefe* 23 och 24 *Bref*, 9 B.

l) — *Fromma Fruars nitiska utfart* emot odygder, laster och förvårrade tider.

Cur: Sjukdomen afhjelpes på samma sätt som Tråtsjukan. Opiater recommenderas såsom specifica. Hvad kylande och smärtlin-

(*) Jfr. *Fru Likdahls morgonsuckar*, S. 9.

lindrande Extracter uträtta, ses uti Viebes und
 Cheffands Lexicon under Artiklen: Gefirre.

NB. SPE - SJUKAN är med flit utelämnad.

Gen. 7. SQVALLERSOT; *Tungklåda; Tal-
 siuka.*

Begär at vara en värdig medlem af et
 godt sqvaller-Collegium; med hög puls,
 kall svett och ibland paralytiska anstö-
 ter. (*)

Spec. 1. SQVALLER: Berättelser om gemena
 eller ringa betydande äfventyr.

Tungbrånad; Relations-utset.

a) — om busball: a) egit; b) andras:

b) — — äfventyr på Bröllop, Assem-

bléer m. m.

c) — — *Frierier*; Giftermål, m. m. Se

Sv. Argus Del 2. N:o 7.

d) — — *Barnsångar*:

e) — — *visiter*: Se *Tbée- Conseillen*.

f) — — *kläder*:

g) — — *Präster*:

h) — — *Dödsfall* m. m. Jfr. *Gnällsiukan*.

i) *yppadt förtroende*. (**)

Curen är svår och oviss. Den präfer-
 verande är såkraft och består däruti, at en
 frisk, som nödgas vara ibland de siuka, stop-

B

par

(*) Quando conveniunt *Præxilla, Camilla, Perilla,*
Sermones faciunt, & ab hoc & ab hac & ab illa.

TAUBMAN.

(**) Hvad svåra fölger denna Varieteten ofta
 hafver, kan man, ibland annat, se i *Hervarar Sagan*

par bomull hårt i öronen, då den förut blifvit bestänkt med *Tinctura Antisqualleriana*. Hos den siuka böra de til squaller benägne våtskorna corrigeras med *Tinctura Rationales Hoffmanni* och *Elfs Essentia Carbasiانا*. Jfr. Curen för Trätsjukan.

Sp. 2. BAKTAL; Bakdanteri; Förtal; Klofferi; Tandpina.

a) — *Enfaldt*, då någons upförande på den värre sidan granskas, af a) enskild behagsiuka; b) illistighet; c) flassiuka; d) ovettsutslag; e) gnällsiuka; f) afvund; g) hämndgrihet:

b) — *Compliceradt* med lögner. (*)

Cur. Först bör man söka at afhjelpa orsakerna; sedan bör den siuka få starka aförande medel, starka doses af förakt; och dricka pillaner blandade med föreställningar. Därpå bör den Chirurgiska Curen företagas, som bäst inhämtas af *Gortner*, om sättet at uttaga Klaff-tänder, och tappa ondskan utur tungor. Munlås och läpphåsta skada mera än de gagna. Se Paphoniska Magistratens utslag angående en tvist emellan Låsmeder och Fältchårs Gefäller. *Nytéens Extractum Anteklafferianum* består af arbets svett, takdropp och oskyldiga tårar. *Arcanum Hispanicum* kan försökas, ehuru det värkar nog våldsam, och förorsakar blå rygg, med svullna läppar och näsblödning. Sift nyttjas kylande, blodrenande och et godt sällskap. Se vida-

(*) *Odilias* list ses af *Wilkina Sagan* 255 Cap.

vidare Baron Holbergs tankar om *fättet* at förekomma den *Tadelsiuka*, som blifvit nog gångse i Kallundborg. *Voltaire* intygar at *le meilleur parti qu'on puisse prendre contre la colonie, c'est de l'oublier.*

CLASSIS IV.

HOGMODSREF.

För stort värde, som sättes på sig self.

Gen. 8. HÖGDRAGENHET.

Åtrå at blifva ansedd för mera än andra människor; förenad med ref och flitningar i magen.

Spec. 1. EGENKÅRLEK i för hög grad, blandad med egit beröm. *Krummsiuka.*

a) — til sin skönhet eller artighet: (*)

B. 2.

b)

(*) Hit bör ock föras de så kallade *lärda Fruntimmers* envisa stolthet, med hvilken de ofta förena en nog dryg spotskhet. At med bitande skämt bry sina medmänniskor, anse de för en rättighet, den de i genom sina insikter förvärfvat. För det de kunna explicera hvar tredje mening af en Latinsk Auctor, läsa en Fransysk Comédie, minnas årtalet då Rom bygdes, raisonera om Newtons höga snille, kanske ock passa några rim tillsammans, så tro de sig intet allenast böra se andra af sit kön öfver axlarne; utan de taga sig äfven driftighet at anse den för gräl, som syfselfater sig med utredandet af de viktigaste fanningar, och förklara alla dem för pedanter, som intet på långt håll stanna och med håpen vördnad beundra deras lärda fullkomligheter. Hvad bör man väl tänka om sådana seclers halfunder? Här måste jag af förskräckelse lägga

b) — *till sin goda smak* i val af kläder; på mat m. m.

c) — — — *ordning* med barn, hushåll m. m.

d) — *complicerad* med dumhet, envishet m. m.

Cur: Sjukdomen är väl ej så farlig i sig sielf; men likväl är en sådan Patient nästan odrågelig, ty den väcker äckel och våmjelse. Säkrafte curen är den, om de närvarande sätta fingrarne i bägge öronen och utbrista i löje, så snart paroxysmen anfaller den siuka.

Sp. 2. TYCKMYCKENHET: Öfverdrifven ömtålighet vid det som på det aldraminste fåges dem emot. *Hjertsveda.*

a) — *Barns; Kinkighet?*

b) — *Älskarinnors: Se Fanny Butler's*

bref.

c) — *Makars:*

d) — *Ankors:*

e) — *complicerad* med spotsighet m. m.

Cur:

bort pennan - - - Läsare! är du mera behjertad än jag, vil du se de lärda svagheterne i hela deras vidd, så behöfver du allenast läsa igenom andra samtalet i första Boken af *Petrarcha*; eller genomögn *Mademoisellen Ninon's von Lenelos* lefverne. Din nylikenhet skal bli tilfredsstäld; ty där finner du hvarken *Julier* eller *Hortensier*. Dock felas icke eller exempel på lärda Fruntimmer, som förtjena vår vördnad. Jag vil allenast nämna *Anna Maria van Schurman* ifrån Utrecht, som blifvit kallad *de thiende Musa*, *de vierde Gunst-Godin*, *de Nederlandsche Minerva* e. s. v. Se vidare *Joh. Briffchii Historische Rust-Uyren, derde By-een-koomst.*

Cur: Pilulæ ex Veritate intagna uti Extr. Conscientiæ. Jfr. föreg. Spec.

Sp. 3. ENVISHET; *Treeskbet Comenii.*

a) — *i dagligt tal*, och upförande.

b) — *i kärleksaffairer*: Se *Vita Cupidinis* P. XII, p. 67---98.

c) — *under paroxysmerne af alla Läppflöder m. m.*

d) — *Complicerad med Mjeltsiuka.*

Cur: Bittert Selzervatn blandadt med Alunextract och saltspad; blod af en Kråka som blifvit skuten på en fredag; en halft års gammal smörgås, kunna försökas. At bära på halsen et tre alnars långt och af tre färgor bestående band, hvarpå 3 knutar blifvit bundne på tre särskildta dagar, af tre särskildta personer, är ej aldeles utan nytta. Jfr. *Paracelsi Philosoph. occulta.*

Gen. 9. FRÅCKHET.

Driftig tiltagsenhet at följa sit nedriga hjertas föreskrift i anseende til andras inbillade eller värkeliga förmoner, hvilka Egenkärleken intet kan fördraga.

Spec. I. AFVUNDSSJUKA: Förtrythenhet öfver andras förmoner. *Svart själ; Hjärnbadd.*

A) ENKEL AFVUNDSSJUKA.

a) — *öfver andras rikedom* eller vålmåga:

b) — — — *Höghet*: Se *Comédien: Fru Rangsiuk.*

c) — — — Skönhet, (*) eller andra goda egenskaper:

d) — — — Nöjen:

e) — — — Vänner:

f) — — — Ålskare: Se *les Soupirs d'Adelaide*.

g) — — — Vackra kläder:

b) — — — Ordning i hushåll m. m. *Madame Wilkops Tåre-offer* p. 52.

i) — — — Vållartade barn m. m.

B) COMPLICERAD med Mistånkksamhet, (**) Svallerfot och hämndgirighet. (***)

Cur: Om sjukdomen ej mycket fått rota sig, kan den häfvas med Tjårvatn och Tegelstens extract. Sedan den blifvit gammal år den merendels dödlig; dock kan häxeri-curen försökas. *Jfr. v. Dalins Styrbjörn.*

Sp. 2. HÄMNDGIRIGHET.

a) — Mot den som förolämpat henne:

b) — af *Jalousie*: (†)

c) —

(*) Et märkeligt exempel härpå kan man läsa uti andra Tomen p. 37 af *Mélanges de Littérature Orientale*, p. M. Cardonne.

(**) *Formidolosi homines ea timent, quæ nulla digna sunt suspitione.* *Gothofredi Man. Jur.* p. 169, Ed. Genev. 1665.

(***) Se *Wilkinsa Sagan* Cap. 334-366.

(†) Uti *Comédien il Pastor fido* inför de *Guarini* den öfver sin olyckliga kärlek upretade *Corisca*, så talande:

— — — — — *Mirtillo*

Se non vorrai amor, proverai odio.

Ed Amarilli tua faro pentire

❧   ❧   ❧

c) — af Tråtsiuka: Jfr. Schauplatz des bösen Weibern Cap. XII.

d) — — Egenkärlek:

e) — — Tyckmyckenhet:

f) — — Afvundsjiuka.

Cur: Håf först orsakerna och hufvudsiukdomen; låt sedan Patienten om mornarne nyttja Théé af Knappnålar och Ruffinkårnor, samt eftermiddagarne dricka Hafvesoppa, blandad med Cremor Reconciliationis och Cortex Humanitatis. Sluteligen må detta den visa *Petrarchas* råd följas: *La plus illustre façon de se venger dignement c'est de pardonner.*

D'esser à me rivale, à te si cara:

E finalmente proverete entrambi, 7

Quel che può sdegno in cor di donna amante,

CLARISSIMO AUCTORI

*P*er multam operam honore reddidisti
Te dignum, docte Vir! quem nunquam audivisti
En grex mortalium! laborem inauditum,
In usum hominum & in cautelam situm.
Ne, sexus inconstans! te magis gloriare,
Virorum nullus quod potuerit habere
Malitiam cognitam, quam semper exercere
Consvesti. Felices LURÆUM qui habemus,
Ejus operibus nobis nos præcavemus,
Honorum cumulos jam jam ad Te portamus,
Favorem omnium, fortunamque optamus,
Et opus doctum nos altissime laudamus.

H. B.

Rev. Amos A. Phelps

RECEIVED
MAY 18 1851

1875

1875